

KOMENTARZ

Rosja i Białoruś – pogłębiająca się integracja

Anna Maria Dyner

4 listopada br. na posiedzeniu Rady Najwyższej Państwa Związkowego Białorusi i Rosji (PZ) podpisano dokument „o głównych kierunkach realizacji postanowień traktatu o Ustanowieniu PZ na lata 2021–2023”, który zawiera 28 programów integracyjnych, a także przyjęto doktrynę wojenną PZ. Świadczy to o pogłębiającej się politycznej i gospodarczej zależności Białorusi od Rosji oraz przypieczętowanie rosyjską kontrolę wojskową nad tym państwem, co będzie niekorzystnie oddziaływało na środowisko bezpieczeństwa w regionie.

Co oznacza podpisanie 28 programów integracyjnych?

28 programów, wcześniej nazywanych „mapami drogowymi” integracji, było negocjowanych przez oba państwa od 2018 r. Ich podpisanie w grudniu 2019 r. zablokowała Białoruś. Obecna formuła negocjacji została ograniczona do kwestii gospodarczych. 28 programów zawiera m.in. propozycje w zakresie formowania wspólnej polityki rolnej i przemysłowej, harmonizacji polityki fiskalnej i finansowej (co wymaga również zmian w sądownictwie) – ma powstać Komitet PZ ds. podatkowych. Zapowiedziano utworzenie jednolitego rynku gazu do 1 grudnia 2023 r. oraz jednolitego rynku ropy i produktów naftowych, a także energii elektrycznej.

Jest za wcześnie, by oszacować możliwe skutki dla gospodarek obu państw. Można jednak oczekiwać problemów z wdrażaniem części programów, zwłaszcza tych najbardziej niekorzystnych dla Białorusi, np. ujednolicenia stawek celnych i podatkowych, co ograniczy prowadzenie przez władze tego państwa samodzielnej polityki fiskalnej.

Jakie są postanowienia i co oznacza podpisanie doktryny wojennej?

Obecnie obowiązująca doktryna wojenna Państwa Związkowego została przyjęta w grudniu 2001 r., a więc dwa lata po podpisaniu umowy o jego utworzeniu. Oba

państwa długo nie podejmowały prób jej rewizji. Nastąpiło to dopiero w 2018 r., wtedy jednak Białoruś zablokowała podpisanie odnowionej wersji dokumentu. Było to związane z ówczesną próbą prowadzenia przez nią wielowektorowej polityki zagranicznej i rozwijania kontaktów z NATO, a także z pozycjonowaniem się jako mediator między Ukrainą a Rosją oraz z większym zaangażowaniem w kwestie bezpieczeństwa w Europie Wschodniej. Obecna zgoda strony białoruskiej na przyjęcie nowej doktryny jest efektem postępującej integracji wojskowej obu państw oraz zmiany postrzegania zagrożeń przez Białoruś, której władze po sfalszowaniu wyborów prezydenckich w 2020 r. zaczęły mówić o narastającej presji politycznej i wojskowej ze strony Sojuszu.

Jakie znaczenie będzie miała nowa koncepcja polityki migracyjnej?

Treść nowej koncepcji migracyjnej PZ nie została jeszcze podana do publicznej wiadomości, podobnie jak odnowionej wersji doktryny wojskowej. Zgodnie z zapowiedziami dokument ma skoordynować działania ministerstw spraw wewnętrznych i zagranicznych oraz służb granicznych obu państw w zakresie polityki migracyjnej. Ma się stać kluczowym elementem tworzenia jednolitej przestrzeni migracyjnej PZ. Koncepcja zakłada też wspólne przeciwdziałanie zagrożeniom bezpieczeństwa PZ związanym z nielegalną migracją. Jako powód jego przyjęcia

KOMENTARZ PISM

podano zmieniającą się dynamikę przepływów migracyjnych związanych z konfliktami czy zmianami klimatu. Biorąc pod uwagę, że – zgodnie z zapowiedziami – dokument będzie się odnosił do trwającego obecnie kryzysu migracyjnego [na granicy Białorusi](#) z państwami UE, może zostać wykorzystany jako kolejne narzędzie zwiększające presję migracyjną na UE.

Co białorusko-rosyjska integracja oznacza dla Polski?

Podpisanie pakietu dokumentów integracyjnych oznacza dalszy wzrost rosyjskich zdolności do wpływania na politykę wewnętrzną i zagraniczną Białorusi. Biorąc pod uwagę różnice potencjałów gospodarek obu państw, należy

oczekiwać, że to Białoruś będzie zmuszona do przyjmowania rosyjskich rozwiązań prawnych, które ograniczą samodzielność prowadzenia polityki makroekonomicznej przez białoruski rząd. Może to oznaczać utrudnienia w handlu Polski z Białorusią.

Z kolei przyjęcie nowej doktryny wojennej PZ oznacza, że oba państwa będą podejmowały skoordynowane działania wymierzone w NATO (wspólne ćwiczenia, zwiększanie rosyjskiej obecności wojskowej na Białorusi, aktywności hybrydowe), co przełoży się na pogorszenie sytuacji bezpieczeństwa w regionie i będzie wymagało dostosowania polityki Sojuszu do nowych zagrożeń – [zwłaszcza na wschodniej flance](#).